

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 13 listopada 2020 r.

BADK.DPK.133.128.2020

P10-84/20	Data wpływu petycji 28 lipca 2020 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 6 listopada 2020 r.

**USTAWA O KRAJOWEJ SZKOLE SĄDOWNICTWA
I PROKURATURY,
PRAWO O USTROJU SĄDÓW POWSZECHNYCH**

TEMAT

**ZNIESIENIE CEZURY CZASOWEJ NA UBIEGANIE SIĘ
O STANOWISKO SĘDZIEGO SĄDU REJONOWEGO
W TRYBIE KONKURSOWYM**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, w celu zniesienia 5-letniej cezury czasowej na ubieganie się o stanowisko sędziego sądu rejonowego w trybie konkursowym.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji wnosi o wprowadzenie zmiany art. 15 ust. 11 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw.

W uzasadnieniu petycji podniesiono, że art. 15 ust. 11 ustawy, wskazujący 5-letni okres na ubieganie się o stanowisko sędziego sądu rejonowego, narusza art. 2 i 60 Konstytucji RP, gdyż wprowadza „termin ważności” zdanego egzaminu sędziowskiego. Wskazano, że rozpoczynając aplikację oraz zdając egzamin sędziowski osoby nie mogły przewidzieć, że zdają egzamin państwowy, niejako z „terminem ważności”. Wskazano też, że okres 5-letni jest za krótki do realizacji prawa udziału w konkursie sędziowskim i choć ustawa obowiązuje od czerwca 2017 r. to pierwsze obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości o wolnych stanowiskach sędziowskich pojawiło się w marcu 2018 r.

Autor petycji szczegółowo opisał procedurę konkursową na wolne stanowiska sędziowskie, w systemie e-nominacje, która jest długa, trwa ok. 12 miesięcy i dotyczy tylko jednego konkursu na wolne stanowisko sędziego (do następnego konkursu można przystąpić po jego zakończeniu w systemie).

W petycji podkreślono, że przedstawiciele innych zawodów prawniczych (adwokaci, notariusze) mogą brać udział w konkursach na wolne stanowiska sędziowskiego, a jedynie termin 5-letni ogranicza prawa wskazanej grupy (po aplikacji sędziowskiej) do ubiegania się o stanowisko sędziego, co w ocenie autora jest niesprawiedliwe. Autor podkreślił, że „gruntownie wykształcone osoby, wysoce wyspecjalizowane, ze zdanym egzaminem sędziowskim oraz z dużym doświadczeniem w dotychczasowej pracy na stanowisku referendarzy sądowych i asystentów sędziego nie będą mogły służyć swoją wiedzą i doświadczeniem wymiarowi sprawiedliwości, a inni przedstawiciele zawodów prawniczych (niewyspecjalizowani za państwowe pieniądze podczas aplikacji zawodowej do pracy na stanowisku sędziego) mają zapewniony niejako dożywotni start w konkursach”.

Podkreślono, że art. 15 ust. 11 tej ustawy „sprowadza uprawnienie do ubiegania się o stanowisko sędziego do charakteru iluzorycznego i stanowi naruszenie zaufania do państwa grupy wysoko wykwalifikowanej, która pragnie podjąć wyzwania na rzecz realizacji zasady sprawiedliwości i dobra wspólnego”.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1139 ze zm.), w **art. 15** ust. 1 stanowi, że dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, sporządzi i ogłosi w Biuletynie Informacji Publicznej listę klasyfikacyjną kandydatów na stanowisko asesora sądowego. Na listę tę wpisuje się:

1) aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy zdali egzamin sędziowski oraz nie zostali skreśleni z listy aplikantów aplikacji sędziowskiej;

2) referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy w latach 2011-2016 zdali egzamin sędziowski.

Zgodnie z **ust. 11** tego przepisu, kandydaci umieszczeni na liście, o której mowa w ust. 1, którzy nie dokonali wyboru stanowiska asesora sądowego, mogą ubiegać się o wolne stanowiska sędziowskie na zasadach obowiązujących przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy w okresie 5 lat od dnia jej wejścia w życie.

Prezentowana ustawa weszła w życie 7 dni po dniu ogłoszenia, tj. 21 czerwca 2017 r., z wyłączeniem:

1) art. 1 pkt 35, w zakresie dodawanego art. 41a ust. 2, oraz art. 12 pkt 6, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.;

2) art. 13 - wszedł w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia (art. 26 ustawy).

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2016 r. poz. 283) w **§ 82** stanowi, że nowelizacja ustawy polega na uchyleniu niektórych jej przepisów, zastąpieniu niektórych jej przepisów przepisami o innej treści lub brzmieniu lub na dodaniu do niej nowych przepisów. Zgodnie z § 91 nie nowelizuje się przepisów zmieniających inną ustawę.

Z powyższego wynika, że przepisy zmieniające mają charakter jednorazowy. Ich normatywny skutek wyczerpuje się w momencie ich wejścia w życie w postaci zmian, których one dokonują, zatem ich uchylanie lub zmienianie po dniu ich wejścia w życie jest bezprzedmiotowe, a to tym bardziej, że uchylenie przepisów zmieniających lub

uchylających po ich wejściu w życie nie powoduje automatycznie „wycofania” zmian, które one wprowadziły, ani nie przywraca mocy przepisom przez nie uchylonym (*abrogata lege abrogante non reviviscit lex abrogata*), a tylko uchylenie przepisów zmieniających bądź uchylających w okresie ich *vacatio legis* powoduje, że przepisy te nie dochodzą do skutku. Z powyższego wynika, że jeśli do wejścia w życie przepisów zmieniających już doszło, a prawodawcy z określonych względów zależy na „wycofaniu” lub modyfikacji zmian, jedynym rozwiązaniem pozostaje uchwalenie nowej ustawy zmieniającej ustawę zmienianą i nadanie określonego brzmienia danym przepisom zmienionym, a nie uchylanie lub nowelizowanie ustawy zmieniającej.

INFORMACJE DODATKOWE:

Sąd Najwyższy orzeczeniem z dnia 10 stycznia 2019 r. (sygn. akt I NO 49/18) stwierdził, że art. 15 ust. 11 omawianej ustawy adresowany jest do osób, które nie uzyskały asesury. W uzasadnieniu orzeczenia, Sąd Najwyższy przyjął, że dotychczas obowiązywała zasada, zgodnie z którą o nominację na stanowisko sędziego sądu rejonowego można było ubiegać się wyłącznie w procedurze konkursowej, inicjowanej obwieszczeniem o wolnym stanowisku sędziowskim. Kandydaci do pełnienia urzędu musieli zgłosić się do powyższego konkursu, a wszystkie kandydatury były oceniane na równych zasadach przez Krajową Radę Sądownictwa. Obowiązywała więc reguła uniwersalnego, tj. konkursowego, modelu dojścia do stanowiska sędziego sądu rejonowego.

Po dniu 21 czerwca 2017 r. wraz z datą wejścia ustawy o zmianie wspomnianej ustawy przyjęto inny sposób dojścia do stanowiska sędziego. Dotychczasowy model uniwersalny (konkursowy) przełamano wprowadzając – obok dotychczasowej drogi konkursowej – wyłom w postaci ścieżki pozakonkursowej dla najlepszych absolwentów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Nowy model zakłada przyznanie preferencji na rzecz jednej z dróg dojścia do zawodu sędziego i jednej grupy podmiotów.

Przyjęto, że aplikacja sędziowska odbywana w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz sądach jest od dnia 21 czerwca 2017 r. podstawową – pozakonkursową – drogą dojścia do zawodu sędziego, z możliwością równoległej drogi zgłaszania się kandydatów do służby sędziowskiej z innych zawodów prawniczych – w drodze konkursu.

Zatem, zasadnicza ścieżka kariery sędziowskiej prowadzi aktualnie przez aplikację sędziowską, odbywaną w ramach Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, a następnie przez czteroletnią asesurę sądową.

Mianowanie na stanowisko asesora sądowego mogą uzyskać tylko te osoby, które

ukończyły aplikację w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz złożyły egzamin sędziowski lub egzamin prokuratorski z wynikiem pozytywnym.

Jak podkreśla się w doktrynie, w obecnym stanie prawnym, osoby zajmujące stanowisko asesora sądowego nie muszą brać udziału w konkursie na wolne stanowisko sędziowskie. Uzyskanie asesury i nienaganna służba prowadzą do "przekształcenia", w trybie pozakonkursowym, na wniosek zainteresowanego, asesury na etat sędziowski, po weryfikacji kandydata dokonywanej w drodze oceny sędziego wizytatora. Taka jest istota tego rozwiązania. Zgodnie z art. 15 ust. 11 ustawy, kandydaci umieszczeni na liście, którzy nie dokonali wyboru stanowiska asesora sądowego, mogą ubiegać się o wolne stanowiska sędziowskie na zasadach obowiązujących przed dniem wejścia nowelizacji w życie przez okres 5 lat, a więc w drodze konkursu. Jest to jednak możliwe tylko wtedy, gdy kandydaci nie wybrali drogi asesury w trybie pozakonkursowym.

Po drugie, kandydaci mający inne kwalifikacje zawodowe niż absolwenci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, mogą ubiegać się o stanowiska sędziowskie nadal tylko w trybie konkursowym na dotychczasowych zasadach.

Po trzecie, zmiany polegają na tym, że docelowo wyłączono możliwość ubiegania się o urząd sędziego osób zatrudnionych na stanowisku referendarza sądowego, asystenta sędziego i asesora prokuratury.

OPRACOWAŁA

Monika Ruszczyk

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz